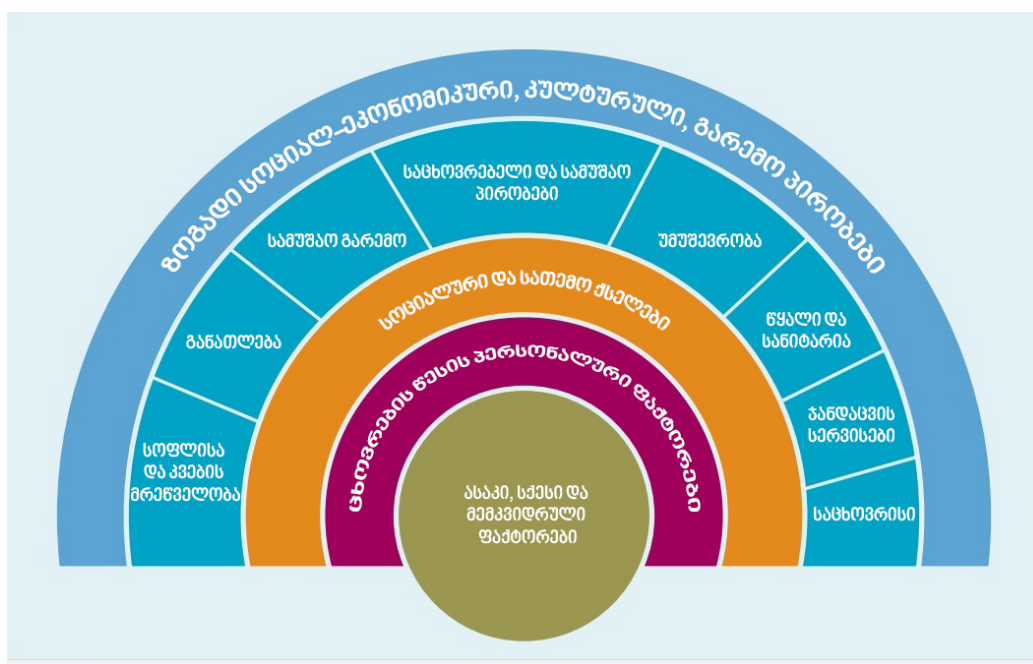

ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობები - 2016

ფსიქიკური აშლილობების პრობლემა მსოფლიოში მზარდი ტენდენციით ხასიათდება და სულ უფრო მწვავედ დგას საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის კუთხით.

- 301 სახის ნოზოლოგია ამ სფეროში, არის საფუძველი ავადობის ტვირთის მნიშვნელოვანი წილისა მსოფლიოში და შეადგენს ინვალიდობის შედეგად დაკარგული წლების მაჩვენებლის (DALYs) 21,2%-ს.
- ავადობის გლობალური ტვირთის კვლევის (2013 წ.) შედეგების მიხედვით, უპირატესი ფსიქიკური პრობლემა მსოფლიოში არის დეპრესია, შემდეგ ამას მოსდევს შფოთვა, შიზოფრენია და ბიპოლარული აშლილობანი.
- 2013 წელს დეპრესია განიხილებოდა მეორე ძირითად მიზეზად ინვალიდობის შედეგად დაკარგული წლების (DALYs) მაჩვენებელში, წელის ტკივილის შემდეგ.
- მსოფლიოს 26 ქვეყანაში დეპრესია გვევლინება ინვალიდობის ძირითად მიზეზად.
- დეპრესიული აშლილობანი დაკავშირებულია სუიციდის რისკთან და ასევე ეს კლინიკური მდგომარეობა ზრდის კარდიო-ვასკულურ დაავადებათა რისკს. მას აქვს პირდაპირი და ირიბი ზეგავლენა სიცოცხლის ხანგრძლივობასა და მის ხარისხზე.
- ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის შეფასებითი მონაცემებით, განვითარებულ ქვეყნებში ფსიქიკური პრობლემის მქონე პირების 35%-50%, ხოლო განვითარებად ქვეყნებში 76%-85%-ისათვის სათანადო სერვისები ხელმისაწვდომი არ არის.

სურათი 1. ჯანმრთელობის დეტერმინანტებთან ადაპტირებული ფსიქიკური ჯანმრთელობის სოციალური დეტერმინანტების დიაგრამა

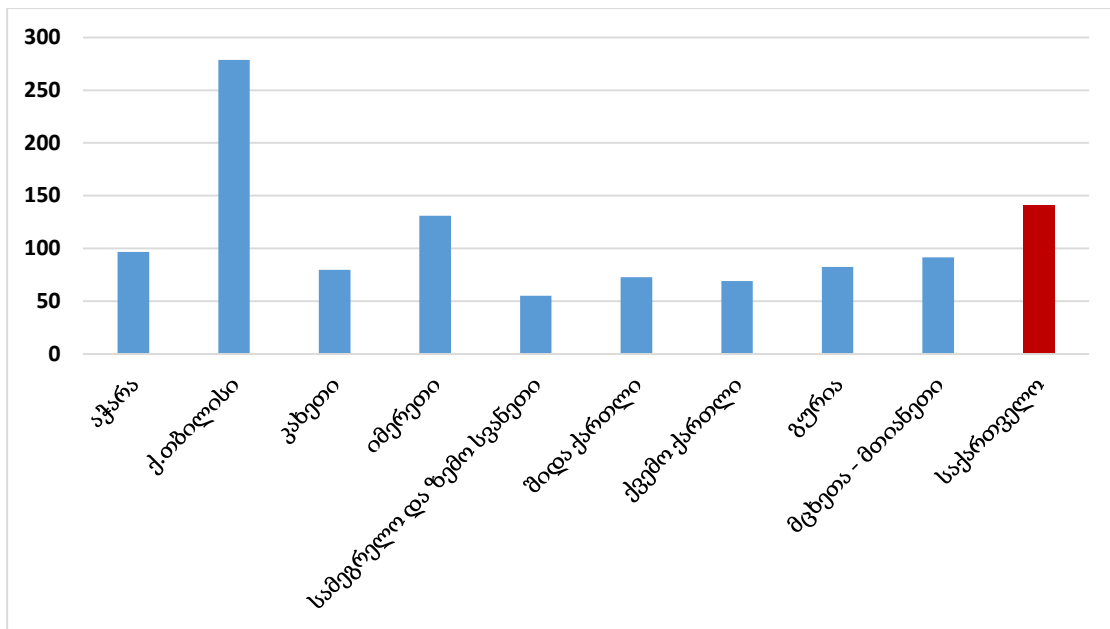

ფსიქიკური ჯანმრთელობის ფონდის 2016 წლის დოკუმენტში (Mental Health Foundation - FUNDAMENTAL FACTS ABOUT MENTAL HEALTH 2016) განხილულია ჯანმრთელობის დეტერმინანტებთან ასოცირებული სოციალური დეტერმინანტების სქემა, რომლებიც მნიშვნელოვანია ფსიქიკური ჯანმრთელობის მიმართულებით (სურათი 1). როგორც დიაგრამიდან ჩანს, ფსიქიკური ჯანმრთელობა მოიცავს რამდენიმე სფეროს, რომელთა ინდიკატორები ფსიქიკური პრობლემების რისკის შეფასებისას არის განხილვადი.

განსაკუთრებით აქტუალური გახდა სუიციდის პრობლემა მსოფლიოში. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მონაცემებით, ევროპის რეგიონში ამ ჯგუფის დაავადებებით განპირობებული ტვირთი 20%-ს შეადგენს, ყოველი 4 პირიდან ერთს ეხება და სუიციდის მაღალი პრევალენტობის 20 ქვეყნიდან მსოფლიოში - 6 ევროპის რეგიონშია.

ფსიქიკური აშლილობები განეკუთვნებოდა სპეციალიზებულ აღრიცხვიანობას დაქვემდებარებულ სფეროს, რომელიც მორგებული იყო დისპანსერული სისტემის არსებობაზე ქვეყანაში. სისტემის რეფორმირებას მოჰყვა დისპანსერული ქსელის ნაწილობრივი მოშლა. აღრიცხვიანობის ძირითად ბაზას დღესდღეისობით წარმოადგენს –სპეციალიზირებული დაწესებულებების და შემორჩენილი დისპანსერების მიერ მოწოდებული აგრეგირებული მონაცემები, რომელთა ხარისხის მონიტორინგი და შეფასება გარკვეულ სიმძნელებთან არის დაკავშირებული.

სურათი 2. ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობების ავადობა 100 000 მოსახლეზე რეგიონებს მიხედვით, საქართველო, 2016

წყარო: www.ncdc.ge

მონაცემთა ხარისხის გაუმჯობესების უზრუნველსაყოფად, –2016 წლიდან ქვეყნის მასშტაბით, ამოქმედდა შემთხვევაზე ორიენტირებული ელექტრონული აღრიცხვიანობის სისტემა, რომლის მეშვეობითაც გროვდება ინფორმაცია თითოეულ პაციენტზე, სქესობრივ-ასაკობრივ ჯგუფში.

ვინაიდან აღნიშნული სისტემა ორიენტირებულია ფსიქიკური აშლილობების მხოლოდ ახალი შემთხვევების აღრიცხვაზე, პრევალენტობის ანუ ქვეყანაში ფსიქიკურ აშლილობათა გავრცელების გამოთვლა დღესდღეისობით შეუძლებელია წარმოადგენს. პრევალენტობის მაჩვენებლის გამოთვლა ელექტრონული ანგარიშგების საფუძველზე შესაძლებელი გახდება მომდევნო წლებში.

არსებითია, რომ ელექტრონული ანგარიშგების სისტემა დაავადების რეალური გავრცელების (პაციენტის საცხოვრებელი ადგილის და არა სამედიცინო სერვისის მიღების მიხედვით) საშუალებას იძლევა, რაც ძველი აღრიცხვიანობის სისტემით შეუძლებელი იყო.

2016 წელს საქართველოში აღირიცხა ფსიქიკური და ქვევითი აშლილობების 5228 ახალი შემთხვევა, ინციდენტობის მაჩვენებელი 100 000 მოსახლეზე ქვეყნის მოცულობით - 140,6.

აღნიშნული პოლიმორფიზმი, მიუხედავად მოწოდებული ინფორმაციით დაბალი მოცვისა, ჩაღრმავებული კვლევის საგანი უნდა გახდეს. განაკუთრებით ეს ეხება მოზრდილებსა და ბავშვებს, სადაც განსაკუთრებულად უნდა შეფასდეს ზემოთ მოყვანილი სოციალური დეტერმინანტების რისკი, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ამ ნოზოლოგიებს შორის პრევენტაბელური კლინიკური სიმპტომატიკა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. www.who.int
2. www.ncdc.ge
3. FUNDAMENTAL FACTS ABOUT MENTAL HEALTH 2016: Mental Health Foundation.